

Hermanis Paukšs

SKATĪTĀJI

Reverss

DARBOJAS:

Vietuierādītāja

Ūdenspārdevēja

1. skatītāja

2. skatītāja

3. skatītāja

4. skatītāja

Solu rinda – piecas vietas. Malējā labējā vietā sēž Vietuierādītāja.

Atveras durvis, ienāk Ūdenspārdevēja.

Ūdenspārdevēja. Cienītā! Vai nevēlaties nopirkt ūdeni? Pavisam svaigs – tikko kā no krāna!

Vietuierādītāja. Nē, nevēlos!

Ūdenspārdevēja. Kāpēc tā? Visi skatītāji labprāt pārņem manu ūdeni! Dzer un slavē!

Vietuierādītāja. Es neesmu skatītājs. Es esmu vietuierādītāja.

Ūdenspārdevēja. Ak, tā?... Nu, tā ir cita lieta... Vai tad jūs te viena pati?

Vietuierādītāja. Kā redzat.

Ūdenspārdevēja. Un kur tad skatītāji?

Vietuierādītāja. Nav vēl sanākuši.

Ūdenspārdevēja. Vēl nav?... Es domāju, ka izrāde jau sākusies...

Vietuierādītāja. Jā, izrāde ir sākusies, bet skatītāju vēl nav.

Ūdenspārdevēja. Un kur tad aktieri?

Vietuierādītāja (*norāda uz zāli*). Re, kur sēž!

Ūdenspārdevēja. Ahā... Tīri interesanti... Bet kāpēc viņi tikai sēž? Vai tad cits nekas nenotiks?

Vietuierādītāja. Var jau būt, ka kaut kas notiks. Es nezinu. Es neesmu režisors – es esmu vietuierādītāja.

Ūdenspārdevēja. Jā, es zinu...

1. skatītāja (*ienāk*). Atvainojiet, vai izrāde jau sākusies?

Vietuierādītāja. Pirms brīža sākās.

1. skatītāja. Es esmu skatītāja. Lūk, mana biļete.

Vietuierādītāja. Jūsu vieta ir ceturtā. Sēdieties šeit!

1. skatītāja. Vai šī ir ceturtā vieta?

Vietuierādītāja. Protams.

1. skatītāja. Bet kā jūs to zināt?

Vietuierādītāja. Es esmu vietuierādītāja.

1. skatītāja. Nu ja – tad jums vajadzētu zināt... (*Apsēžas.*)

Ūdenspārdevēja. Vai nevēlaties nopirkt ūdeni? Pavisam svaigs – tikko kā no krāna!

1. skatītāja. Un cik maksā?

Ūdenspārdevēja. Cena pieņemama – desmit rubļi par glāzi.

1. skatītāja. Patiešām pieņemama. Ielejiet, lūdzu, man vienu!

Ūdenspārdevēja. Lūdzu! (*Pasniedz glāzi.*)

1. skatītāja. Pateicos. (*Sniedz naudu.*) Sīkākas man diemžēl nav.

Ūdenspārdevēja. Divsimt rubļi...

1. skatītāja. Nevis divsimt, bet piecsimt!

Ūdenspārdevēja. Jums taisnība... es kļūdījos... te ir tik tumšs... Izdot nevajag?

1. skatītāja. Vajag.

Ūdenspārdevēja. Es esmu pieradusi, ka skatītājiem parasti izdot nevajag.

1. skatītāja. Bet man – vajag!

Ūdenspārdevēja. Nu ja – cilvēki jau ir dažādi... Cik jums izdot?

1. skatītāja. Kā – cik? Protams – tik, cik man pienākas – četrsimt deviņdesmit rubļus!

Ūdenspārdevēja. Bet man tik daudz nav! Es vēl neesmu ietirgojusi!

1. skatītāja. Tad ņemiet atpakaļ savu ūdeni!

Ūdenspārdevēja. Nē, nē – pārdotās mantas mēs atpakaļ neņemam! Turklāt jūs jau dzērāt!

1. skatītāja. Iedomājieties tikai – vienu malku!

Ūdenspārdevēja. Vienu vai divus, bet ūdens jau sašmurgāts!

1. skatītāja. Labi – tad tirgojieties veicīgāk, lai līdz izrādes beigām varētu man atdot!

Ienāk 2. skatītāja.

Vietuierādītāja. Jūsu biļetīti, lūdzu!

2. skatītāja. Lūdzu!

Vietuierādītāja. Jums ir stāvvieta.

2. skatītāja. Un kur es drīkstu nostāties?

Vietuierādītāja. Kur gribat.

Ūdenspārdevēja. Vai nevēlaties nopirkt ūdeni? Pavisam svaigs – tikko kā no krāna!

2. skatītāja. Vai tas ir dziednieciskais ūdens?

Ūdenspārdevēja. Protams.

2. skatītāja. Tad dodiet man vienu kanniņu!

Ūdenspārdevēja. Kanniņās man nav. Es pārdodu ūdeni glāzēs.

2. skatītāja. Vai tad jūs nevarat pārdot tik daudz glāžu, cik saiet kanniņā?

Ūdenspārdevēja. Varu. Bet jūs tikdaudz nenoturēsiet rokā.

2. skatītāja. Es nemaz netaisos tās turēt rokā! Lūdzu, saļējiet man ūdeni no glāzēm kanniņā!

Ūdenspārdevēja. Labprāt. Bet es neredzu jūsu kanniņu!

2. skatītāja. Man jau arī nemaz nav kanniņas!

Ūdenspārdevēja. Bet kur tad jūs gribat lai es jums to ūdeni saļēju?

2. skatītāja. Kanniņā! Es taču teicu!

Ūdenspārdevēja. Bet ja jums nav kanniņas?

2. skatītāja. Es pārku ūdeni jūsu kanniņā!

Ūdenspārdevēja. Bet man arī nav kanniņas!

2. skatītāja. Tad sadabūjiet kaut kur! Vai tiešām jūs neesat ieinteresēta pārdot pēc iespējas vairāk? Par kanniņu es samaksāšu atsevišķi!

Ūdenspārdevēja. Protams, ka es esmu ieinteresēta! Bet nudien nezinu, kur lai tagad ātrumā rauju kanniņu!

2. skatītāja. Nu tās nav manas problēmas! Lūdzu, netraucējiet skatīties izrādi!

Ūdenspārdevēja. Atvainojiet. (*Vietuierādītājai.*) Sakiet, vai jums neatrastos kāda lieka kanniņa?

Vietuierādītāja. Nē.

Ūdenspārdevēja. Atvainojiet. (*1. skatītājai.*) Sakiet – vai jums neatrastos kāda lieka kanniņa?

1. skatītāja. Pat ja atrastos, es jums to nedotu!

Ūdenspārdevēja. Es nemaz negribu, lai jūs man to dodat! Es vēlos, lai jūs man to pārdotu!

1. skatītāja. Ne prātā nenāk!

Ūdenspārdevēja. Kāpēc tā?

1. skatītāja. Tāpēc, ka jūs jau esat man parādā četrsimt deviņdesmit rubļus!

Ūdenspārdevēja. Atvainojiet (*2. skatītājai.*) Sakiet – vai jums neatrastos kāda lieka kanniņa?
Atvainojiet...

3. skatītāja (*ienāk*). Atvainojiet, vai te rāda teātri?

Vietuierādītāja. Bet vai jums biļete ir?

3. skatītāja. Ir.

Vietuierādītāja. Tad rāda.

3. skatītāja. Kur man apsēsties?

Vietuierādītāja. Atkarībā no tā, kāds cipars nodrukāts uz jūsu biļetes.

3. skatītāja. Uz manas biļetes nav nekādu ciparu.

Vietuierādītāja. Kas tad tur ir?

3. skatītāja. Tur ir tikai kaut kāds uzraksts.

Vietuierādītāja. n ko tas uzraksts vēsta?

3. skatītāja. Stāvvietā.

Vietuierādītāja. tādā gadījumā jums nav nekāda pamata pretendēt uz apsēšanos. Nāksies pastāvēt.

3. skatītāja Bet te taču vēl ir brīvas sēdvietas!

Vietuierādītāja. Nu un tad?

Ūdenspārdevēja. Sakiet – vai jums neatrastos kāda lieka kanniņa?

3. skatītāja. Kam tas vēl?

Ūdenspārdevēja. Esmu gatava jums maksāt jebkuru cenu!

3. skatītāja. Par ko tad?

Ūdenspārdevēja. Par kanniņu.

3. skatītāja. Liecieties mierā! Nav man nekādas kanniņas! Es gribu apsēsties!

Vietuierādītāja. Tie, kas grib apsēsties, savlaicīgi iegādājas sēžamvietas!

3. skatītāja. Bet jūs ko domājat – es bez sēžamvietas vazājos apkārt?

Vietuierādītāja. Jūs labi sapratāt, ko es domāju!

Ūdenspārdevēja. Tad varbūt jūs vēlaties nopirkt ūdeni? pavisam svaigs – tikko kā no krāna!

3. skatītāja. Dzeriet pati savu ūdeni!

Ūdenspārdevēja. Es dzeru! Tāpēc jau es esmu tik veselīga!

4. skatītāja (*ienāk*). Halo! Kur te var nopirkt programmiņas?

Vietuierādītāja. Pie programmiņupārdevējas.

4. skatītāja. Un kur ir programmiņupārdevēja?

Vietuierādītāja. Viņa būs vēlāk. Viņai ir slimā meita, dēls studē Zviedrijā un vīrs – alkoholiķis.

3. skatītāja Tad jūs man neļausit apsēsties?

Vietuierādītāja. Uz grīdas sēdēt nav pieklājīgi!

3. skatītāja. Uz to es nemaz nepretendēju!

Vietuierādītāja. Tad jums nāksies stāvēt.

3. skatītāja. Un kur man jāstāv?

Vietuierādītāja. Kur gribat.

3. skatītāja. Labi – tā es arī darīšu. (*Nostājas priekšā 1. skatītājai.*)

4. skatītāja. Es tomēr nesaprotu, kāpēc programmiņu nav iespējams iegādāties pirms izrādes?!

Vietuierādītāja. Tad vajag nākt pirms izrādes, nevis tad, kad izrāde jau sākusies!

4. skatītāja. Jūs gribat teikt, ka pirms izrādes programmiņupārdevēja bija, bet tai sākoties aizskrēja pie slimās meitas un vīra – alkoholiķa, pa ceļam iegriezdamās pie dēla Zviedrijā?

Vietuierādītāja. Nē, protams, bet, atnākot laikus, jums būtu pamats protestēt.

4. skatītāja. Ak, liecieties taču mierā!

Ūdenspārdevēja (*4. skatītājai*). Sakiet – vai jums neatrastos kāda lieka kanniņa?

4. skatītāja Jūs arī liecieties mierā! Labāk pasakiet, kur man jāsež!

Ūdenspārdevēja. Atvainojiet, bet es neesmu vietuierādītāja.

4. skatītāja. Tad pasaučiet vietuierādītāju!

Vietuierādītāja. Mani nav jāsauc. Es jau esmu te.

4. skatītāja. Tad ierādiat beidzot manu vietu!

Vietuierādītāja. Ja jums ir stāvvietā, tad varat stāvēt kur gribat.

4. skatītāja. Par ko jūs mani turat! Es esmu pietiekoši bagāta, lai iegādātos sēdvietu! Un programmiņu!

Vietuierādītāja. Par programmiņām es neatbildu. Kāds ir jūsu vietas nummurs?

4. skatītāja. Divi.

Vietuierādītāja. tad sēdieties otrajā vietā!

4. skatītāja. Bet es redzu, ka tā jau ir aizņemta!

Vietuierādītāja. Aizņemta ir ceturtā. Skaitiet no otra gala!

4. skatītāja. Pateicos. (*Apsēžas.*)

1. skatītāja (*3. skatītājai*). Vai jūs vēl ilgi stāvēsit man priekšā?

3. skatītāja. Kur gribu, tur stāvu!

Ūdenspārdevēja (*4. skatītājai*). Ja jau jūs esat tik bagāta, tad droši vien vēlaties nopirkt kādu glāzi ūdens? Svaigs – tikko kā no krāna!

4. skatītāja. Ielejiet!

1. skatītāja (*3. skatītājai*). Vai jūs nesaprotat, ka es neko neredzu!

3. skatītāja. Bet kas man par daļu! Es esmu nopirkusi stāvvietu un varu stāvēt kur gribu!

1. skatītāja. Bet taču ne man priekšā!

3. skatītāja. Priekšā vai pakaļā – kur gribu, tur stāvu!

Ūdenspārdevēja (*4. skatītājai*). Lūdzu – te būs tas ūdens!

4. skatītāja. Pateicos. Cik jāmaksā?

Ūdenspārdevēja. Ja jau jūs esat tik bagāta, tad droši vien neatteiksities samaksāt četrsimt deviņdesmit rubļus.

4. skatītāja. Cik?!

Ūdenspārdevēja. Nu ja – ūdens mums tagad dārgs, turklāt man vajag naudu, lai izdotu atlikumu tai tur kundzei.

4. skatītāja. Nemiet! (*Sniedz naudu.*)

Ūdenspārdevēja. Pateicos... Bet te ir piecsimt...

4. skatītāja. Izdot nevajag.

Ūdenspārdevēja. Jā – jums nevajag, bet tai tur – vajag.

4. skatītāja. Tas uz mani vairs neattiecas. Es jums samaksāju cik prasījāt, turklāt iedevu desmit rubļus pa virsu. Nesaprotu, ar ko jūs esat neapmierināta!

Ūdenspārdevēja. Jā... to ir grūti saprast... Vai jums pie reizes neatrastos arī kanniņa?

4. skatītāja. Uz stūra ir saimniecības preču veikals. Aizejiet un nopērciet!

Ūdenspārdevēja. Jā... tā es varētu gan... (*2. skatītājai.*) vai jūs uzgaidīsiet, kamēr es aizskrienu pēc kanniņas?

2. skatītāja. Skrieniet!

Ūdenspārdevēja prom.

4. skatītāja. Būtu programmiņa, varētu saprast, kas tur notiek...

2. skatītāja. Kas tur ko saprast? Izrāde saucas „Skatītāji”. Aktieri ir sasēdušies zālē un tēlo skatītājus. Mēs skatāmies uz viņiem, viņi – uz mums.

4. skatītāja. Tīri savdabīgi...

1. skatītāja (*3. skatītājai*). Ja jūs nostātos kaut kur citur, es arī varbūt spētu šo savdabību novērtēt!

3. skatītāja. Es jau teicu, ka stāvēšu kur gribēšu!

1. skatītāja (*Vietuierādītājai*). Vai es drīkstu pārsēsties kur citur?

Vietuierādītāja. Sēdēt drīkst tikai atbilstoši numerācijai.

1. skatītāja. Bet es neko neredzu! Viņa stāv man priekšā!

Vietuierādītāja. Tās ir viņas tiesības.

1. skatītāja. Un kādas ir manas tiesības?

Vietuierādītāja. Jūs varat samainīties ar kādu.

1. skatītāja (*4. skatītājai*). Vai jūs nevēlaties samainīties vietām?

4. skatītāja. Pateicos. Esmu pieradusi sēdēt tur, kur man ir biļete.

3. skatītāja nostājas priekšā 4. skatītājai.

4. skatītāja. Klausieties! Vai jums neliekas, ka stāvat man priekšā?

3. skatītāja Es neesmu vainīga, ka jūsu vieta atrodas tieši aiz manis!

4. skatītāja. Jūsu vieta līdz šim atradās tur!

3. skatītāja. Es varu stāvēt kur gribu!

4. skatītāja. Tad es nesaprotu, kāpēc jūs gribat stāvēt tieši man priekšā?

3. skatītāja. Tāpēc, ka tur man apnika!

4. skatītāja (*1. skatītājai*). Jūs gribējāt mainīties vietām – es esmu ar mieru!

1. skatītāja. Par vēlu. Vajadzēja mainīties uzreiz! Tagad es esmu pārdomājusi.

2. skatītāja. Klusu! Netraucējiet sekot izrādei!

1. skatītāja. Bet tur taču nekas nenotiek!

2. skatītāja. Tā jums liekas. Bet pavērojiet rūpīgāk aktierus! Kāda iekšēja koncentrēšanās!
Kādas jūtu nianšes! Cik daudz sevī vērstas enerģijas!

3. skatītāja atkal aiziet un nostājas priekšā 1. skatītājai.

1. skatītāja. Klausieties!... Kāpēc jūs atkal atvilkāties te?

3. skatītāja. Tur man apnika.

1. skatītāja. Ātri gan!

3. skatītāja. Bez tam, jūs tik un tā no šīs izrādes neko nesaprotat.

1. skatītāja. Nu tā gan nebūs jūsu darīšana!

4. skatītāja. Jā – žēl, ka nav programmiņas...

1. skatītāja pieceļas un aiziet.

4. skatītāja. Kas viņai notika?

3. skatītāja. Nezinu. (*Nostājas priekšā 4. skatītājai.*)

4. skatītāja. Ko jūs visu laiku lēkājāt no vienas vietas uz otru?

3. skatītāja. Tāpēc, ka man ir tiesības to darīt!

4. skatītāja. Jums, tātad, ir tiesības, bet citiem – tikai pienākumi?

3. skatītāja. Vajadzēja pirkt stāvvietu, ja gribējāt tiesības. Tagad jums ir tikai pienākumi. Un arī tad tikai viens – rāmi sēdēt savā vietā!

4. skatītāja. Nu vai ziniet! (*Pieceļas un atiet malā skatīties.*)

Vietuierādītāja. Kas tad nu! Tūlīt apsēdieties!

4. skatītāja. Man varbūt notirpa kājas!

Vietuierādītāja. Vai nekas cits jums nenotirpa?

3. skatītāja. Es taču teicu, ka vajag pirkt stāvvietu!

4. skatītāja. Es galu galā varu arī aiziet!

Vietuierādītāja. Ejiet – neviens jūs netur!

4. skatītāja. Ak, tā?

2. skatītāja. Tikai netraucējiet citiem iedziļināties izrādē!

4. skatītāja. Un ziniet – šai teātrī – es savu kāju vairs nesperšu!

Vietuierādītāja. It kā jums būtu iespēja spert arī kādu svešu kāju!

4. skatītāja aiziet.

2. skatītāja (*vērodama zāli*). Jā – tur kaut kas ir...

3. skatītāja. Nekā tur nav! (*Apsēžas.*)

Vietuierādītāja izsviež 3. skatītāju pa durvīm.

Ūdenspārdevēja (*ieskrien*). Lūk!... Es dabāju kanniņu!... Kanniņa – piecsimt, ūdens – tūkstotis!... No jums – tūkstotis un pieci simti!

2. skatītāja Varat paturēt sev!

Ūdenspārdevēja. Ko paturēt sev?

2. skatītāja. Gan kanniņu, gan ūdeni.

Ūdenspārdevēja. Bet jūs taču pasūtījāt!...

2. skatītāja Tad tagad es pasūtu atkal.

Ūdenspārdevēja. Ko tad?

2. skatītāja. Jūs!

Ūdenspārdevēja. Uz kurieni?

2. skatītāja. Uz turieni!

Ūdenspārdevēja. Uz turieni?...

2. skatītāja. Vai man jāpaskaidro sīkāk?

Ūdenspārdevēja. Nē, nevajag... es sapratu... (*Prom.*)

2. skatītāja. Kāpēc priekšgars veras ciet?

Vietuierādītāja. Viss. Izrāde beigusies.

2. skatītāja. Vai, cik žēl! (*Aplaudē.*) Bravo!... Bravo!... Bravo!...

Priekšgars vairākkārt veras vaļā un ciet, 2. skatītāja aplaudē un sauc bravo.